

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის საშუალოვადიანი
სამოქმედო გეგმა
(2027-2030 წლები)

2026 წელი

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო

პრიორიტეტი (1): წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების განხორციელება

პრიორიტეტის დასაბუთება:

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკისათვის მნიშვნელოვანია წარმომადგენლობითი ორგანოს გამართული ფუნქციონირება ქვეყნის მიერ აღიარებული დემოკრატიული ღირებულებების, დემოკრატიული ინსტიტუტების გაძლიერების, სამოქალაქო პლურალიზმის განვითარებისა და ხელშეწყობისათვის, რამდენადაც იგი წარმოადგენს რეგიონის პოლიტიკის ძირითადი მიმართულებების განმსაზღვრელ საკანონმდებლო და მაკონტროლებელი ფუნქციის მქონე სახელისუფლებო შტოს.

პროგრამა (1.1): საკანონმდებლო საქმიანობა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებშიც ხორციელდება პროგრამა:

წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების განხორციელება

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0101

პროგრამის მიზანი:

- საკანონმდებლო საქმიანობის განხორციელებისას მისი მოცულობის, ეფექტურობის და გამჭვირვალობის გაზრდა. მთავრობის საქმიანობის კონტროლის ფორმებისა და მეთოდების დახვეწა-სრულყოფა.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

- განხორციელებულია საკანონმდებლო საქმიანობა და შესაბამისი კონტროლი.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საარჩევნო კომისია

პრიორიტეტი (1): საარჩევნო გარემოს განვითარება

პრიორიტეტის დასაბუთება:

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს არჩევნების, კონსტიტუციითა და საარჩევნო კანონმდებლობით დადგენილი წესით ვადებში დაგეგმვა და გამართვა. არჩევნების სამართლებრივი, ორგანიზაციული, ფინანსური და ტექნიკური უზრუნველყოფა. საარჩევნო კამპანიის წარმართვა დემოკრატიული და თავისუფალი არჩევნების ჩატარების მიზნით.

პროგრამა (1.1): საარჩევნო სისტემის დახვეწა და გაუმჯობესება

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებშიც ხორციელდება პროგრამა:

საარჩევნო გარემოს განვითარება

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0201

პროგრამის მიზანი:

- საარჩევნო მიზნებისათვის პოლიტიკური პარტიებისა და არასამთავრობო ორგანიზაციების განვითარებისა და ჯანსაღი, კონკურენტუნარიანი საარჩევნო სისტემის ჩამოყალიბების ხელშეწყობა;
- საარჩევნო კანონმდებლობის გაუმჯობესების, მასში თანამედროვე მოთხოვნების გათვალისწინების, საარჩევნო ადმინისტრაციის ფუნქციონირებისა და საარჩევნო პროცესის მუდმივი სრულყოფის მიზნით რეკომენდაციების შემუშავება.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

- მოქალაქეთა საარჩევნო უფლებების უზრუნველყოფა და რეალიზაცია, საარჩევნო ადმინისტრაციის მზადყოფნა სამართლიანი და დემოკრატიული არჩევნების გამართვისათვის.

პროგრამა (1.2): არჩევნების ჩატარების უზრუნველყოფა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებშიც ხორციელდება პროგრამა:

საარჩევნო გარემოს განვითარება

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0202

პროგრამის მიზანი:

- საარჩევნო ინსტიტუციის, სამოქალაქო განათლების და საარჩევნო რეფორმების ხელშეწყობა. საარჩევნო ადმინისტრაციის მუშაობის ეფექტურობა, ამომრჩეველთა საარჩევნო უფლებების დაცვა და უზრუნველყოფა, ამომრჩეველთა აქტივობის ამაღლება, არჩევნების საჯაროობის უზრუნველყოფა.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

დემოკრატიული და სამართლებრივი არჩევნები. დემოკრატიული და საყოველთაო არჩევნების გზით არჩეული აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობა

პრიორიტეტი (1) : აღმასრულებელი ხელისუფლების უფლებამოსილების განხორციელების ხელშეწყობა

პრიორიტეტის დასახელება:

- რეგიონის ინსტიტუციური განვითარებისათვის მნიშვნელოვანია აღმასრულებელი ორგანოს გამართული ფუნქციონირება.

პროგრამა (1.1): მთავრობის უფლებამოსილების განხორციელების ხელშეწყობა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებშიც ხორციელდება პროგრამა:

აღმასრულებელი ხელისუფლების უფლებამოსილების განხორციელების ხელშეწყობა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0301

პროგრამის მიზანი:

- აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის მიერ აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში აღმასრულებელი ხელისუფლების განხორციელების პირობების შექმნა;
- აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის აღმასრულებელი ხელისუფლების დაწესებულებათა საქმიანობის კოორდინაცია და კონტროლი;
- მთავრობის საქმიანობის ორგანიზაციული, სამართლებრივი და ინფორმაციულ-ანალიტიკური უზრუნველყოფა;
- მთავრობის მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებათა შესრულების კონტროლის განხორციელება;
- მთავრობის თავმჯდომარის თანამშრომლობის ხელშეწყობა სახელმწიფო და ადგილობრივი თვითმმართველობის დაწესებულებებთან.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

- განხორციელებულია აღმასრულებელი ხელისუფლების დაწესებულებათა საქმიანობის კოორდინაცია და კონტროლი;
- უზრუნველყოფილია მთავრობის მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებათა შესრულების კონტროლი.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტრო

პრიორიტეტი (1): რეგიონის ფინანსური რესურსების მართვა და საინვესტიციო გარემოს ხელშეწყობა

პრიორიტეტის დასაბუთება:

- რესპუბლიკური ბიუჯეტის პროექტის მომზადებაზე, ბიუჯეტის შესრულებასა და ანგარიშგებაზე ზედამხედველობა და კოორდინაცია;
- რეგიონში ხელსაყრელი ეკონომიკური გარემოს შექმნისა და მდგრადი ეკონომიკური განვითარების მიზნით წინადადებების შემუშავება და რეალიზება.

პრიორიტეტის საშუალოვადიანი მიზანი:

ეფექტიანი და გამჭვირვალე საბიუჯეტო პროცესის ჩამოყალიბება, რომელიც უზრუნველყოფს საჯარო ფინანსების მოქნილ მართვას, სექტორში გამჭვირვალობისა და ანგარიშვალდებულების სისტემის ჩამოყალიბებას, აგრეთვე სახელმწიფო სახსრების ეკონომიურ და ეფექტიანად ხარჯვაზე მონიტორინგს. რეგიონში ხელსაყრელი ეკონომიკური გარემოს შექმნისა და მდგრადი

ეკონომიკური განვითარების მიზნით წინადადებების შემუშავება. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ქონების გამჭვირვალედ და ეფექტიანად მართვა, მისი სრულყოფილად აღრიცხვა, მოვლა-პატრონობა და პრივატიზაცია. რეგიონის, მუნიციპალიტეტებისა და დასახლებების სივრცითი და ქალაქმშენებლობითი განვითარების ხელშეწყობა, ტურისტული ინფრასტრუქტურის განვითარების ხელშეწყობა, გენდერულად მგრძობიარე და გენდერულად პასუხისმგებლიანი ინფრასტრუქტურის მოწყობა. აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში დამწყები და განვითარებადი ბიზნესის ხელშეწყობა. ბიზნეს ინტერესების დაცვა და ექსპორტის ხელშეწყობა. საფრთხის შემცველი ობიექტების მონიტორინგი და მართვა.

პროგრამა (1.1): ფინანსების, ეკონომიკური პოლიტიკისა და ქონების სფეროს პოლიტიკის შემუშავება და მართვა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

რეგიონის ფინანსური რესურსების მართვა და საინვესტიციო გარემოს ხელშეწყობა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 040101

პროგრამის მიზანი:

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე საფინანსო სისტემის მართვა და საფინანსო-საბიუჯეტო პოლიტიკის რეგულირება.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტით გათვალისწინებული ღონისძიებების შეუფერხებელი დაფინანსების უზრუნველყოფა.

რეგიონის სოციალურ-ეკონომიკური კეთილდღეობის გაზრდის მიზნით ეკონომიკური პოლიტიკის ეფექტიანად შემუშავება და წარმართვა.

ავტონომიურ რესპუბლიკაში სამშენებლო საქმიანობის პოლიტიკის განხორციელება; სივრცით-ტერიტორიული დაგეგმარების დოკუმენტების შემუშავების პროცესის წარმართვა.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

- დანერგილია პროგრამული ბიუჯეტი, რაც უზრუნველყოფს საჯარო პოლიტიკის მიზნებსა და ფინანსურ სახსრებს შორის კავშირის გაძლიერებას;
- რეგიონის განვითარების საჭიროებებთან შესაბამისი ეკონომიკური პოლიტიკა შემუშავებულია და წარმართულია ეფექტიანად.

პროგრამა (1.2): რეგიონში ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

რეგიონის ფინანსური რესურსების მართვა და საინვესტიციო გარემოს ხელშეწყობა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 040102

პროგრამის მიზანი:

რეგიონის საინვესტიციო-საპრივატიზაციო პროცესის სრულყოფა.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

- რეგიონის, როგორც საინვესტიციოდ მიმზიდველი ადგილის ცნობადობის ამაღლება;
- ქონების მართვისა და პრივატიზების პროცესის ეფექტური ადმინისტრირება.

პროგრამა (1.3) : ქალაქმშენებლობითი და სივრცითი მოწყობის პროგრამა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

რეგიონის ფინანსური რესურსების მართვა და საინვესტიციო გარემოს ხელშეწყობა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 040103

პროგრამის მიზანი:

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიების ურბანული განვითარების ხელშეწყობა გენდერული ასპექტების გათვალისწინებით.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

- აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მუნიციპალიტეტების (ქ. ბათუმის მუნიციპალიტეტის გარდა) ტერიტორიებზე შემუშავებული ქალაქმშენებლობითი დოკუმენტების სისტემური რევიზია;
- აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მუნიციპალიტეტებისა და დასახლებების მდგრადი განვითარება;
- გენდერული ასპექტების გათვალისწინებით მოსახლეობისა და ტურისტებისათვის შექმნილია მიმზიდველი საკურორტო-სარეკრეაციო ადგილები;

- მთის კურორტებში, სარეკრეაციო ადგილებში და ახალი ტურისტული დანიშნულების ადგილებში ამალღებულია საინვესტიციო მიმზიდველობა და გაზრდილია ტურისტული პოტენციალი.

პროგრამა (1.4) : სახაზინო მომსახურება

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:
 რეგიონის ფინანსური რესურსების მართვა და საინვესტიციო გარემოს ხელშეწყობა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0402

პროგრამის მიზანი:

- აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ხარჯვითი ნაწილის აღსრულება, მისი შემოსულობების და გადასახდელების ზუსტი და ოპერატიული აღრიცხვა;
- ბიუჯეტის ოპერატიული, ყოველთვიური, ყოველკვარტალური და წლიური ანგარიშების მომზადება.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

- ბიუჯეტიდან განხორციელებული გადახდების გამჭვირვალობის უზრუნველყოფა;
- რეგიონული რესურსების გამოყენებაზე ანგარიშგებისა და კონტროლის უზრუნველყოფა.

პროგრამა (1.5) : დამწყები და განვითარებადი ბიზნესის ხელშეწყობა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:
 რეგიონის ფინანსური რესურსების მართვა და საინვესტიციო გარემოს ხელშეწყობა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0405

პროგრამის მიზანი:

- ინკუბირებული კომპანიების საქმიანობის ხელშეწყობა-მონიტორინგი და ბიზნესის განვითარებისათვის საჭირო სერვისებისა და რესურსების მიწოდება.
- დამწყები და განვითარებადი ბიზნესისთვის ბაზარზე ცნობადობის ამაღლება.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

- ახალი ბიზნეს სუბიექტების შექმნა რეგიონში;
- შექმნილია ახალი სამუშაო ადგილები და შესაბამისად ბიუჯეტში დამატებით მიღებულია შემოსავლები.

პროგრამა (1.6) : ბიზნეს ინტერესების დაცვა და ექსპორტის ხელშეწყობა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

რეგიონის ფინანსური რესურსების მართვა და საინვესტიციო გარემოს ხელშეწყობა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0411

პროგრამის მიზანი:

- სტრუქტურული გაძლიერება;
- სერვისების დახვეწა, ბიზნესმენებისა და ინვესტორების საქმიანობისათვის ხელშეწყობა;
- მცირე და საშუალო ბიზნესის განვითარებისთვის ხელსაყრელი გარემოს შექმნა, ბიზნეს ასოციაციების გაძლიერება და პალატის რესურსების მობილიზება ამ მიზნების მისაღწევად, ბიზნესში ქალთა ჩართულობის მნიშვნელობის გაზრდა;
- აჭარის რეგიონის ბიზნეს გარემოს გაუმჯობესება.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

- მცირე და საშუალო ბიზნესის განვითარებისათვის ხელსაყრელი გარემოს შექმნა;
- მეწარმეთა უნარების გაძლიერება და ბიზნესის ეფექტიანობის ზრდა;
- პალატის წევრთა რაოდენობის ზრდა;
- ქალი მეწარმეების რაოდენობის ზრდა.

პროგრამა (1.7) : საფრთხის შემცველი ობიექტებისათვის მომსახურების მიწოდება და მართვა პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

რეგიონის ფინანსური რესურსების მართვა და საინვესტიციო გარემოს ხელშეწყობა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0406

პროგრამის მიზანი:

- საფრთხის შემცველი ობიექტების ტექნიკური დიაგნოსტიკების ჩატარება;
- სამშენებლო მასალებსა და პროდუქციაზე გამოცდების ჩატარება.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

- სამშენებლო ობიექტების ხარისხიანი სამშენებლო მასალებითა და პროდუქციით უზრუნველყოფის ხელშეწყობა;
- მომეტებული ტექნიკური საფრთხის შემცველი ობიექტების შესაბამისობის დადგენა;
- ადამიანის სიცოცხლის, ჯანმრთელობის, საკუთრებისა და გარემოს დაცვა.

პრიორიტეტი (2): ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა

პრიორიტეტის დასახულება

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტურიზმისა და კურორტების დეპარტამენტის სტრატეგიული გეგმის მიხედვით, დეპარტამენტის 2027-2030 წლების საშუალოვადიანი პრიორიტეტი ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობაა, რაც გულისხმობს ტურიზმისა და კურორტების სფეროში ეფექტური პოლიტიკის გატარებას და რეგიონის ტურიზმისა და კურორტების განვითარების ხელშეწყობას, რეგიონის ტურისტული შესაძლებლობების გამოვლენას, ტურისტული პროდუქტების გამრავალფეროვნებას და რეგიონის ცნობადობის გაზრდას საერთაშორისო და შიდა ბაზარზე, ურთიერთთანამშრომლობითა და ინოვაციური ინიციატივებით პარტნიორებისა და დაინტერესებული პირების დახმარებას ხარისხის სტანდარტის ამაღლებაში.

პრიორიტეტის საშუალოვადიანი მიზანი:

- აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე ტურიზმისა და კურორტების სფეროში ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის გატარება;

- რეგიონის ტურისტული პროდუქტების განვითარება და მომსახურების ხარისხის ამაღლება;
- რეგიონის, როგორც ტურისტული დანიშნულების ადგილის ცნობადობის ამაღლება;
- ადგილობრივი და უცხოელი ტურისტების რაოდენობის გაზრდა.

პროგრამა (2.1): ტურიზმისა და კურორტების სფეროს მართვა და დარგის ეფექტიანი განვითარების ხელშეწყობა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 041301

პროგრამის მიზანი:

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე ტურიზმისა და კურორტების სფეროში ერთიანი პოლიტიკის გატარება და დარგის საჭიროებებზე მორგებული გადაწყვეტილებების მიღება.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

- აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე ტურიზმისა და კურორტების სფეროში გატარებულია ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკა;
- შემუშავებულია და წარმატებით ხორციელდება დარგის წარმომადგენლების მონაწილეობით და კვლევის შედეგებზე დაყრდნობით შექმნილი რეგიონის ტურიზმის განვითარების სტრატეგია;
- რეგიონში დარგის განვითარებასთან დაკავშირებული გადაწყვეტილებების მისაღებად ჩატარებულია საჭირო კვლევები.

პროგრამა (2.2): აჭარის ტურისტული მარკეტინგი ადგილობრივ და საერთაშორისო ბაზარზე

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 041302

პროგრამის მიზანი:

- რეგიონის, როგორც ტურისტული დანიშნულების ადგილის ცნობადობის ამაღლება.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

- გაზრდილია ადგილობრივი და უცხოელი ტურისტების რაოდენობა.

პროგრამა (2.3): ტურისტული პროდუქტებისა და სერვისების განვითარება

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 041303

პროგრამის მიზანი:

- რეგიონის ტურისტული პროდუქტების განვითარება და მომსახურების ხარისხის ამაღლება.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

- რეგიონში გაუმჯობესებულია ტურისტული სერვისების ხარისხი;
- რეგიონში განვითარებულია არსებული ტურისტული პროდუქტები, ასევე შექმნილია ახალი ტურისტული პროდუქტები.

პროგრამა (2.4) : რეკრეაციული ადგილების მოვლა-შენახვა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0403

პროგრამის მიზანი:

- მოსახლეობისა და დამსვენებელთა გაჯანსაღების, დასვენების ეფექტური პირობების უზრუნველყოფისათვის საკურორტო ინფრასტრუქტურის შემდეგი გაფართოება;
- დასვენებისა და ტურიზმის თანამედროვე მოთხოვნების შესაბამისი პირობების შექმნა.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

- განახლებული ბულვარის ინფრასტრუქტურა;
- კეთილმოწყობილი ახალი ტერიტორიები;
- ბულვარის ტერიტორიაზე შექმნილია გაჯანსაღებისა და დასვენების ეფექტური პირობები.

პრიორიტეტი (3): ინფრასტრუქტურის განვითარება

პრიორიტეტის დასაბუთება:

აჭარის ტერიტორიები გამოირჩევა სხვადასხვა ტიპის ურბანული განვითარებით. რეგიონი ხასიათდება როგორც შავი ზღვის სანაპირო ზოლის, ასევე შიგამთიანი და მაღალმთიანი ლანდშაფტითა და შესაბამისი ხასიათის დასახლებებით.

რეგიონის მდგრადი და ჰარმონიული განვითარების უზრუნველსაყოფად ერთ-ერთ მნიშვნელოვან საკითხს წარმოადგენს გამართული ინფრასტრუქტურის შექმნა, მოვლა და მისი განვითარება. გამართული საგზაო, ნაპირდაცვითი ინფრასტრუქტურის შექმნისადმი ხელშეწყობა დარგში სახელმწიფო პოლიტიკის გატარების მნიშვნელოვან პრიორიტეტს წარმოადგენს.

2005 წლიდან დღემდე ჩვენს რეგიონში აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის დადგენილებით განსაზღვრული საავტომობილო გზების ნუსხიდან არა ერთ საავტომობილო გზას ჩაუტარდა რეაბილიტაცია, თუმცა ჯერ კიდევ არსებობს ბევრი საავტომობილო გზა, რომელიც საჭიროებს აუცილებელ სარეაბილიტაციო ღონისძიებებს. შესაბამისად, საგზაო მოძრაობის უსაფრთხოების მოთხოვნებისა და მოსახლეობის ინტერესების გათვალისწინებით საჭიროა გზების კეთილმოწყობა, საგზაო ინფრასტრუქტურის განვითარება, საავტომობილო გზების გამტარუნარიანობის გაზრდა, მოძრაობის ორგანიზაციის გაუმჯობესება, რაც საზოგადოებისათვის და კერძო სექტორისათვის ეკონომიკური აქტივობების გაზრდისა და მოსახლეობის კეთილდღეობის წინაპირობაა.

პრიორიტეტის საშუალოვადიანი მიზანი:

რეგიონში ინფრასტრუქტურის განვითარება, მათ შორის გზების კეთილმოწყობა, საგზაო ინფრასტრუქტურის განვითარება, საავტომობილო გზების გამტარუნარიანობის გაზრდა.

პროგრამა (3.1): საავტომობილო გზების მართვა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

ინფრასტრუქტურის განვითარება

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 041401

პროგრამის მიზანი:

საავტომობილო გზების ფუნქციონირების ორგანიზება, მართვა, ტექნიკური ზედამხედველობა და კონტროლი.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

შემუშავებულია საგზაო ინფრასტრუქტურის განვითარების პროგრამები, პერსპექტიული და პრიორიტეტული მიმართულებები. რეალიზებულია საგზაო ინფრასტრუქტურის განვითარების პროგრამები და გეგმები.

პროგრამა (3.2): საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

ინფრასტრუქტურის განვითარება

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 041402

პროგრამის მიზანი:

ადგილობრივი მნიშვნელობის საავტომობილო გზების, საგზაო კომუნიკაციების და ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია, მოვლა-შენახვა, მოდერნიზაცია, განვითარება. გენდერული ასპექტების გათვალისწინებით თანაბარხელმისაწვდომი საგზაო ინფრასტრუქტურის შექმნა.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

- გაუმჯობესებული თანაბარხელმისაწვდომი საგზაო ინფრასტრუქტურა.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლებისა და სპორტის სამინისტრო

პრიორიტეტი (1): ზოგადი, პროფესიული და უმაღლესი განათლების სფეროს ხელშეწყობა

პრიორიტეტის დასახუთება:

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლებისა და სპორტის სამინისტრო დებულების, დასახული პრიორიტეტის და თავისი კომპეტენციის ფარგლებში ახორციელებს: აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე არსებული საჯარო სკოლების მშენებლობა/რეაბილიტაციას და ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესებას, მატერიალური ბაზის გაუმჯობესებას, ზოგადი, პროფესიული და უმაღლესი განათლების ხელშეწყობის მიზნით ატარებს კონკურსებსა და ოლიმპიადებს, მონაწილეობს ეროვნული სასწავლო გეგმის დანერგვაში, აფინანსებს სტუდენტებს, ხელს უწყობს ახალ მოთხოვნებზე ორიენტირებული პროფესიული განათლების ფორმირებას, ხელს უწყობს სახელმწიფო უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების სამეცნიერო-კვლევით საქმიანობასა და ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესებას, ხელს უწყობს საჯარო სკოლებში საპანსიო მომსახურებას, გაძლიერებულ (ფიზიკა-მათემატიკა) და ინკლუზიურ სწავლებას, ხელს უწყობს და ატარებს სპორტულ და ახალგაზრდულ ღონისძიებებს.

პრიორიტეტის საშუალოვადიანი მიზანი:

ზოგადი, პროფესიული და უმაღლესი განათლების ხარისხის გაუმჯობესება, უწყვეტი განათლების ხელშეწყობა; უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება; სკოლის შემდგომი ფორმალური განათლების ორიენტირება შრომის ბაზრის მოთხოვნებსა და რეგიონის საჭიროებებზე; განათლების ხელმისაწვდომობის გაზრდა სოციალურად დაუცველი და სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებების მქონე პირებისათვის; გაძლიერებული (ფიზიკა-მათემატიკა) სწავლების ხელშეწყობა; პიროვნების ინდივიდუალური შემოქმედებითი მიდრეკილებების განვითარების ხელშეწყობა; ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრება, ბავშვთა და მოზარდთა მაქსიმალური რაოდენობის ჩაბმა სპორტულ-გამაჯანსაღებელ სექციებში, მასობრივი სპორტის განვითარების ხელშეწყობა.

საარქივო ფონდის დაცვა, შენახვა, გაუმჯობესება.

პროგრამა (1.1): განათლებისა და სპორტის სფეროს პოლიტიკის შემუშავება და მართვა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

ზოგადი, პროფესიული და უმაღლესი განათლების სფეროს ხელშეწყობა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0501

პროგრამის მიზანი:

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე განათლების, სპორტისა და ახალგაზრდობის სფეროში ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის გატარება.

საარქივო ფონდის დაცვა, შენახვა, გაუმჯობესება.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

- გატარებულია ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკა განათლების, სპორტისა და ახალგაზრდობის სფეროში;
- განათლების, სპორტისა და ახალგაზრდობის სფეროებში განსახორციელებელი პროგრამების შესრულების კოორდინაცია და სისტემების მართვა.
- საარქივო ფონდის დაცვა, შენახვა, გაუმჯობესება.

პროგრამა (1.2): განათლების ხელშეწყობა და ხარისხის გაუმჯობესება

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

ზოგადი, პროფესიული და უმაღლესი განათლების სფეროს ხელშეწყობა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0502

პროგრამის მიზანი:

განათლებისა და სპორტის სფეროში საქართველოს განათლების, მეცნიერებისა და ახალგაზრდობის სამინისტროს და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლებისა და სპორტის სამინისტროს ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის განხორციელებაში ხელშეწყობა.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

- აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში განათლების ხარისხი ამაღლებულია და ყველა მოქალაქისათვის ხელმისაწვდომია.

პროგრამა (1.3): საგანმანათლებლო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება, ინვენტარით აღჭურვა და საჯარო სკოლის მოსწავლეების ტრანსპორტით უზრუნველყოფა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

ზოგადი, პროფესიული და უმაღლესი განათლების სფეროს ხელშეწყობა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0503

პროგრამის მიზანი:

საგანმანათლებლო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის კეთილმოწყობა ხელს შეუწყობს სამუშაო და სასწავლო პირობების გაუმჯობესებას, უსაფრთხო და კომფორტული გარემოს შექმნას, განათლების მიღებას და სასწავლო-აღმზრდელობითი პროცესის ხარისხის ამაღლებას.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

გაუმჯობესებული საჯარო სკოლების მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა;

მოსწავლეებისათვის განათლების მიღებისათვის შექმნილია უსაფრთხო და კომფორტული გარემო;

საჯარო სკოლის მოსწავლეები უზრუნველყოფილი არიან ტრანსპორტირებით.

პროგრამა (1.4): აჭარაში მოქმედი სახელმწიფო უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობის ხელშეწყობა და ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

ზოგადი, პროფესიული და უმაღლესი განათლების სფეროს ხელშეწყობა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0506

პროგრამის მიზანი:

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე არსებულ ოთხ უმაღლეს სასწავლებელზე სამეცნიერო-კვლევითი მუშაობის ხელშეწყობა, უმაღლესი

პროფესიული, საბაკალავრო და სამაგისტრო პროგრამების განხორციელების ხელშეწყობა, მატერიალურ-ტექნიკური ბაზისა და ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

ხელშეწყობილია აჭარაში მოქმედი სახელმწიფო უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობა და უმაღლესი განათლების განხორციელება;

უმაღლეს სასწავლებლებში გაუმჯობესებულია ინფრასტრუქტურა.

პროგრამა (1.5): საჯარო სკოლების საპანსიონო მომსახურება, გაძლიერებული (ფიზიკა, მათემატიკა) და ინკლუზიური სწავლების ხელშეწყობა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

ზოგადი, პროფესიული და უმაღლესი განათლების სფეროს ხელშეწყობა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0507

პროგრამის მიზანი:

- აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე არსებული საპანსიონო მომსახურების დაწესებულებების შენობების მოვლა-შენახვის მომსახურება;
- ფიზიკა-მათემატიკის გაძლიერებული, ინტენსიური შესწავლა თანამედროვე, საერთაშორისო დონეზე აპრობირებული მეთოდებით;
- ფიზიკური, ინტელექტუალური, სოციალური, ემოციური, ლინგვისტური თუ სხვა მდგომარეობის გამო სწავლასთან დაკავშირებული სირთულეების მქონე მოსწავლეებისთვის მაღალი ხარისხის განათლების მისაღებად შესაბამისი პირობების შექმნა.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

- მოსწავლეებისათვის შექმნილია ცხოვრების, აღზრდისა და სწავლისათვის აუცილებელი შესაბამისი საყოფაცხოვრებო პირობები (საცხოვრებელი, კვება, უსაფრთხო გარემო);

- სხვადასხვა სახის სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე ბავშვებს აქვთ ხარისხიანი და სრული ზოგადი განათლების მიღების შესაძლებლობა;
- სსსმ მოსწავლეები არიან თვითრეალიზებულნი და საზოგადოებაში ინტეგრირებულნი;
- მოსწავლეები მაღალ დონეზე ფლობენ ფიზიკისა და მათემატიკის საგანს.

პროგრამა (1.6): ზოგადი განათლება

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

ზოგადი, პროფესიული და უმაღლესი განათლების სფეროს ხელშეწყობა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0508

პროგრამის მიზანი:

განათლების ხელმისაწვდომობის გაზრდა, სწავლის ხარისხის ამაღლება და განათლების სისტემაში მიმდინარე რეფორმების ხელშეწყობა.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

- მაღალმთიანი მუნიციპალიტეტების (ქედა, შუახევი, ხულო) საჯარო სკოლებში გაზრდილია განათლების ხელმისაწვდომობა;
- გაუმჯობესებულია სასწავლო გარემო, სკოლებში გაზრდილია სწავლის მოტივაცია;
- სკოლებში გაზრდილია მასწავლებელთა მოტივაცია.

პროგრამა (1.7): უწყვეტი განათლება

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

ზოგადი, პროფესიული და უმაღლესი განათლების სფეროს ხელშეწყობა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0509

პროგრამის მიზანი:

ქართული, აფხაზური და უცხო ენების, TOEFL-ის გამოცდისათვის მოსამზადებელ კურსებზე სწავლა, კომპიუტერული უნარ-ჩვევების შესწავლა, ასევე უსინათლოთათვის და შშმ პირთათვის კომპიუტერული უნარ-ჩვევების შესწავლა.

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარება, ბუნებრივი კატასტროფების რისკის შემცირების სწავლება, სკოლის ადმინისტრაციისა და კლასის დამრიგებელთა პროფესიული განვითარების ხელშეწყობა.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

- ხელმისაწვდომია ქართული (უცხო ქვეყნისა და ქართული ენის არმცოდნე მოქალაქეებისათვის), აფხაზური და უცხო ენების შესწავლა;
- ხელმისაწვდომია კომპიუტერული უნარ-ჩვევების შესწავლა;
- ხელმისაწვდომია მასწავლებელთა გადამზადება.

პროგრამა (1.8): პროფესიული და უმაღლესი განათლება

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

ზოგადი, პროფესიული და უმაღლესი განათლების სფეროს ხელშეწყობა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 05 10

პროგრამის მიზანი:

განათლების ხელმისაწვდომობის გაზრდა, სწავლის ხარისხის ამაღლება და განათლების სისტემაში მიმდინარე რეფორმების ხელშეწყობა.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

- უმაღლესი განათლება ხელმისაწვდომია სხვადასხვა კატეგორიის სტუდენტებისათვის;
- გაზრდილია უმაღლესი განათლების ხელმისაწვდომობა საზღვარგარეთ;
- საგანმანათლებლო და სამეცნიერო ღონისძიებებში მონაწილეობა/ღონისძიებების ორგანიზება ხელმისაწვდომია;
- ტექნიკურ, საბუნებისმეტყველო და ჰუმანიტარულ მიმართულებებზე ხელმისაწვდომია განათლება.

- გაზრდილია კვალიფიციურ, კონკურენტუნარიან, საერთაშორისო მოთხოვნების შესაბამისად მომზადებულ სპეციალისტთა რაოდენობა;
- პროფესიული განათლების სპეციალისტებისთვის ხელმისაწვდომია საგანმანათლებლო ღონისძიებებში მონაწილეობა.

პროგრამა (1.9): სკოლისგარეშე სასპორტო საგანმანათლებლო დაწესებულებების ხელშეწყობა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

ზოგადი, პროფესიული და უმაღლესი განათლების სფეროს ხელშეწყობა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0512

პროგრამის მიზანი:

ბავშვთა და მოზარდთა მაქსიმალური რაოდენობის ჩართვა სპორტულ-გამაჯანსაღებელ სექციებში, მათი მეთოდური აღზრდა და დაოსტატება. ცხოვრების ჯანსაღი წესის პროპაგანდა და მისი დამკვიდრება მოზარდ თაობაში, მასობრივი სპორტის განვითარება.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

- სპორტის სხვადასხვა სახეობებში საქართველოსა და აჭარის ასაკობრივი ნაკრები გუნდები შევსებულია პერსპექტიული სპორტსმენებით.

პრიორიტეტი (2): სპორტის განვითარების ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია

პრიორიტეტის დასახელება:

აჭარის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე სპორტის კომპეტენციის ფარგლებში ხორციელდება რეგიონში ჯანსაღი ცხოვრების წესის დანერგვა.

სპორტის განვითარება რეგიონში ნიშნავს, რომ სპორტში ჩართულ ახალგაზრდებს უჩნდებათ კონკრეტული სპორტის სახეობის მიმართ ინტერესი, რაც ახალგაზრდების ფიზიკური ჯანმრთელობის სრულყოფას, მათ პოპულარიზაციას, როგორც საერთაშორისო, ასევე ადგილობრივ დონეზე უწყობს ხელს.

პრიორიტეტის საშუალოვადიანი მიზანი:

ჯანსაღი ცხოვრების წესის პოპულარიზაცია და მასობრივ სპორტში მოქალაქეთა ჩართულობის გაზრდა; პროფესიული სპორტის მხარდაჭერა და სპორტული მიღწევების გაუმჯობესება.

პროგრამა (2.1): სპორტის სფეროს მართვა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

სპორტის განვითარების ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 051501

პროგრამის მიზანი:

- სპორტის სფეროში აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ხელისუფლების ორგანოების მიერ ერთიანი პოლიტიკის შემუშავების, დაგეგმვისა და მისი რეალიზების კოორდინაცია.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

- სპორტის სფეროში დამტკიცებული პროგრამების განხორციელება;
- სპორტის სფეროში არასახელმწიფო სექტორის როლის ზრდის ხელშეწყობა;
- სპორტის პროპაგანდა.

პროგრამა (2.2): სპორტის ხელშეწყობა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

სპორტის განვითარების ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 051502

პროგრამის მიზანი:

- ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრება;
- სპორტული მიღწევების გაუმჯობესება და ეროვნულ და საერთაშორისო ასპარეზზე წარმატებული გამოსვლა.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

- სპორტული ფედერაციები მხარდაჭერილია;
- მიღწეული წარმატებებისათვის სპორტსმენთა და მწვრთნელთა ცხოვრების ეკონომიკური და სოციალური პირობები გაუმჯობესებულია;
- სათამაშო და ინდივიდუალურ სახეობათა აჭარის ნაკრები გუნდების წევრთა ოსტატობა ამაღლებულია;
- ხელსაყრელი პირობები იქნება შექმნილი ფიზიკურ-კულტურასა და სპორტში მოზარდთა და ახალგაზრდობის რეგულარული ჩართულობისათვის.

პრიორიტეტი (3): ახალგაზრდობის განვითარების ხელშეწყობა

პრიორიტეტის დასაბუთება:

ახალგაზრდობა წარმოადგენს იმ მთავარ რესურსს, რომელზეც არის დამოკიდებული ქვეყნის მომავალი, მდგრადი დემოკრატიული განვითარება და ეკონომიკური პროგრესი, აქედან გამომდინარე, ახალგაზრდობის სფეროს სახელმწიფოებრივი მხარდაჭერა და გაძლიერება, ახალგაზრდების მაქსიმალური გააქტიურება, ხელმისაწვდომი, ასაკზე და უნარებზე მორგებული სხვადასხვა სოციალურ-კულტურული და ეკონომიკური ღონისძიებების განხორციელება, მუდმივი საჭიროებების გამოვლენა და მათზე მუშაობა, მნიშვნელოვან პრიორიტეტებს წარმოადგენს რეგიონის განვითარების სამომავლო ხედვაში.

ახალგაზრდობის სფეროში აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ხელისუფლების ორგანოების მიერ ერთიანი პოლიტიკის შემუშავების, დაგეგმვისა და მისი განხორციელების კოორდინაციისათვის მნიშვნელოვანია საზოგადოებრივ, ეკონომიკურ და კულტურულ ცხოვრებაში ახალგაზრდების ჩართულობა, საერთაშორისო გამოცდილების გაზიარებისა და კავშირების დამყარების მიზნით შესაბამისი პროგრამების შემუშავება და მათი განხორციელება.

პრიორიტეტის საშუალოვადიანი მიზანი:

ახალგაზრდობის სფეროში ადგილობრივი, ეროვნული და საერთაშორისო ღონისძიებებისა და პროგრამების განხორციელება-კოორდინაცია;

საზოგადოებრივ, ეკონომიკურ და კულტურულ ცხოვრებაში ახალგაზრდების ჩართულობა, საერთაშორისო გამოცდილების გაზიარებისა და კავშირების დამყარების მიზნით შესაბამისი პროგრამების შემუშავება და მათი განხორციელება;

სახელმწიფო ახალგაზრდული პოლიტიკის ძირითად მიმართულებებზე დაყრდნობით აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ახალგაზრდობის ინტელექტუალური, პიროვნული, პროფესიული და ფიზიკური პოტენციალის გამოვლენის, ფორმირებისა და განვითარებისათვის შესაბამისი პირობების შექმნა.

პროგრამა (3.1): სსიპ - ახალგაზრდობის რეგიონული ცენტრი

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

ახალგაზრდობის განვითარების ხელშეწყობა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 051801

პროგრამის მიზანი:

სსიპ ახალგაზრდობის რეგიონულ ცენტრის მიერ აჭარის ტერიტორიაზე ახალგაზრდობის სფეროში პროგრამების შემუშავება, დამტკიცებული პროგრამების განხორციელება და კოორდინაცია.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

სსიპ ახალგაზრდობის რეგიონულ ცენტრის მიერ ახალგაზრდობის სფეროში პროგრამები შემუშავებული და განხორციელებულია.

პროგრამა (3.2): ახალგაზრდების ინტელექტუალური, კულტურული და კარიერული განვითარების მხარდაჭერა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

ახალგაზრდობის განვითარების ხელშეწყობა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 051806

პროგრამის მიზანი:

მუნიციპალიტეტებში მცხოვრები ახალგაზრდების ჩართულობის გაზრდა და მათ შორის ეფექტური კომუნიკაციის დამყარება, ჯანსაღი ცხოვრების წესის პროპაგანდა, ქვეყნის რეკრეაციული ლოკაციების გაცნობა/პოპულარიზაცია, არაფორმალური განათლების ხელშეწყობა, ახალგაზრდობისთვის თავისუფალი დროის სწორად მართვის ხელშეწყობა, გართობისა და დასვენებისთვის არაფორმალური გარემოს შექმნა, აქტიური ცხოვრების წესის პოპულარიზაცია.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

გააქტიურებული ახალგაზრდობა, ეფექტურად გამოყენებული თავისუფალი დრო, ამადლებული ცხოვრებისეული უნარ-ჩვევები, გართობისა და დასვენებისთვის შექმნილი ალტერნატიული პირობები.

პრიორიტეტი (4) : საარქივო ფონდის დაცულობის და დოკუმენტების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა

პრიორიტეტის დასაბუთება:

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული საარქივო ფონდის განვითარება, აღწერა, ცენტრალიზებული წესით აღრიცხვა, დაცვა და გამოყენება. დაზიანებული დოკუმენტების რესტავრაცია, დოკუმენტების მეცნიერულ-ტექნიკური დამუშავება, განსაკუთრებული ღირებულების მქონე დოკუმენტებზე სადაზღვევო და ელექტრონული საარქივო ფონდის შექმნა.

პრიორიტეტის საშუალოვადიანი მიზანი:

საარქივო მასალების შევსება, სტანდარტების შესაბამისი დაცვა, ელექტრონული ბაზის შექმნა და ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა.

პროგრამა (4.1) : საარქივო ფონდის დაცვა, შენახვა, გაუმჯობესება

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

საარქივო ფონდის დაცულობის და დოკუმენტების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა.

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0517

პროგრამის მიზანი:

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე საარქივო სფეროში ერთიანი პოლიტიკის გატარება, საარქივო მასალების სტანდარტების შესაბამისი დაცვა, ელექტრონული ბაზის შექმნა და ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე საარქივო სფეროში გატარებულია ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკა; საარქივო ფონდი დაცულია თანამედროვე სტანდარტების შესაბამისად; შექმნილია ელექტრონული არქივი; გაუმჯობესებულია საარქივო მასალების ხელმისაწვდომობა და მომსახურების უზრუნველყოფა.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ჯანმრთელობის და სოციალური დაცვის სამინისტრო

პრიორიტეტი (1): მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა

პრიორიტეტის დასაბუთება:

ქვეყნის მასშტაბით სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის მიზნით ხორციელდება მთელი რიგი სახელმწიფო და ადგილობრივი პროგრამები, რომლითაც დაცულია ადამიანების უფლება ამ სფეროში. მიუხედავად ამისა მოსახლეობის სხვადასხვა სოციალური კატეგორიის მოსახლეობისათვის ხელმიუწვდომელი რჩება ზოგიერთი ფასიანი სამედიცინო მომსახურება, შედეგად იზრდება მკურნალობასთან დაკავშირებული ფინანსური რისკები, დაავადების გართულებების ალბათობა, მცირდება მკურნალობის ეფექტურობის მაჩვენებელი.

სამინისტროს 2027-2030 წლების პრიორიტეტი თავისი შინაარსითა და მოცულობით ძირითადად ორიენტირებული იქნება სოციალურად დაუცველ და სხვა სოციალური კატეგორიის ფენებსა და დაავადების მაღალი რისკის ჯგუფებზე, სხვადასხვა სოციალურად დაუცველი კატეგორიის ადამიანებისათვის მკურნალობასთან დაკავშირებული იმ ფინანსური რისკებისაგან დაცვაზე, რომელიც ვერ იფარება მოქმედი სახელმწიფო სამედიცინო პროგრამებით, ამულატორიულ, მაღალტექნოლოგიურ დიაგნოსტიკურ კვლევაზე, სახსრების ენდოპროტეზირების, მოსახლეობის საზღვარგარეთ მკურნალობასთან დაკავშირებული ფინანსური რისკებისაგან დაცვაზე, ავთვისებიანი სიმსივნით დაავადებულ პაციენტთა დამატებითი სამედიცინო მომსახურების, გულის ქირურგიის დამატებითი სამედიცინო მომსახურების, ზოგიერთი სოციალური კატეგორიის მოსახლეობის სამედიცინო მომსახურების თანადაფინანსების, უშვილობის დიაგნოსტიკისა და მკურნალობის და მოზრდილი მოსახლეობის რეაბილიტაციასთან დაკავშირებულ ფინანსური რისკებისგან დაცვაზე, სოფლის მოსახლეობისათვის უწყვეტი სამედიცინო დახმარების მიწოდებაზე.

პრიორიტეტის საშუალოვადიანი მიზანი:

სოციალურად დაუცველი და სხვა სოციალური კატეგორიის მოსახლეობისათვის მკურნალობასთან დაკავშირებული იმ ფინანსური რისკებისაგან დაცვა, რომელიც ვერ იფარება

მოქმედი სახელმწიფო სამედიცინო პროგრამებით. მოქალაქეების საზღვარგარეთ მკურნალობის დაფინანსებაზე ფინანსური ხელმისაწვდომობა, მოსახლეობისათვის სახსრების ენდოპროთეზირების (გადაგვარებული ან დაზიანებული სახსრის ჩანაცვლება ხელოვნური იმპლანტით) ჩატარებაზე ფინანსური ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა. სოციალურად დაუცველი მოსახლეობისათვის მაღალტექნოლოგიურ დიაგნოსტიკურ კვლევებზე ფინანსური ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა, ავთვისებიანი სიმსივნით დაავადებულ პაციენტთა დამატებით სამედიცინო მომსახურებასა და მოსახლეობის გულის ქურურობის დამატებით სამედიცინო მომსახურებაზე ფინანსური ხელმისაწვდომობა, ზოგიერთი სოციალური კატეგორიის მოსახლეობის სამედიცინო მომსახურების თანადაფინანსების, უმვილობის დიაგნოსტიკისა და მკურნალობის და მოზრდილი მოსახლეობის სამედიცინო რეაბილიტაციასთან დაკავშირებული ფინანსური რისკებისგან დაცვა, სოფლის პირველადი ჯანდაცვის ცენტრებში დასაქმებული სამედიცინო პერსონალის (სოფლის ექიმი, სოფლის ექთანნი) ადგილზე დამაგრება (სოციალური უზრუნველყოფა), სოფლის მოსახლეობისათვის უწყვეტი სამედიცინო დახმარების მიწოდება.

ეპიდდამაბული სიტუაციის დროს გადამდებ დაავადებათა გავრცელებისაგან რისკ ჯგუფების დაცვის უზრუნველყოფა და დაავადებული მოსახლეობისათვის აუცილებელი სამედიცინო მომსახურების მიწოდება.

პროგრამა (1.1): ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სფეროს პოლიტიკის შემუშავება და მართვა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0601

პროგრამის მიზანი:

- აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის, დასაქმების, დევნილთა და განსახლების სფეროში საქართველოს ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის განხორციელება;
- ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის დარგში პრიორიტეტულ ღონისძიებათა შემუშავება;
- ჯანმრთელობის დაცვისა და სოციალური მომსახურებისადმი ხელმისაწვდომობის გაზრდა, მომსახურების ეფექტიანობის ამაღლება და დასაქმების ხელშეწყობა;
- საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვა.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

- აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში მოსახლეობის ჯანმრთელობის მდგომარეობა შესწავლილია, დაავადებათა და მართვად ინფექციათა მიმართულებით პროფილაქტიკური ღონისძიებები გატარებულია;
- პენსიონერების, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისა და მოსახლეობის სოციალურად დაუცველი სხვა ფენებისათვის სამედიცინო და სოციალური დახმარების პროგრამები შემუშავებული და განხორციელებულია.

პროგრამა (1.2): სხვადასხვა სოციალური კატეგორიის მოსახლეობის სამედიცინო დახმარება

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0602

პროგრამის მიზანი:

სოციალურად დაუცველი და სხვა სოციალური კატეგორიის მოსახლეობისათვის მკურნალობასთან დაკავშირებული იმ ფინანსური რისკებისაგან დაცვა, რომელიც ვერ იფარება მოქმედი სახელმწიფო სამედიცინო პროგრამებით.

მოსახლეობისათვის სახსრების ენდოპროთეზირების (გადაგვარებული ან დაზიანებული სახსრის ჩანაცვლება ხელოვნური იმპლანტით) ჩატარებაზე ფინანსური ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა.

სხვადასხვა სოციალური კატეგორიის მოსახლეობისათვის მაღალტექნოლოგიური დიაგნოსტიკურ კვლევებზე ფინანსური ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა.

ავთვისებიანი სიმსივნით დაავადებულ პაციენტთათვის დამატებით სამედიცინო მომსახურებაზე ფინანსური ხელმისაწვდომობა.

მოსახლეობის კარდიოქირურგიულ მომსახურებაზე ფინანსური ხელმისაწვდომობა.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მოსახლეობის დაცვა საზღვარგარეთ ჩატარებული სამედიცინო მომსახურებასთან დაკავშირებული ფინანსური რისკებისაგან.

მოსახლეობისათვის საყოველთაო ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამის გეგმიური და გადაუდებელი ქირურგიული სამედიცინო მომსახურების, თანაგადახდის დაფინანსებაზე ხელმისაწვდომობა.

მოზრდილი მოსახლეობის (18 წლის ზემოთ) ნებისმიერი ორგანული სისტემის დაავადებით ან დაზიანებით განპირობებული უუნარობის ფუნქციის აღდგენა და შესაბამისად ცხოვრების ხარისხის ამაღლება.

უშვილო წყვილებისათვის სამედიცინო სერვისების დაფინანსებაზე ხელმისაწვდომობა.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

ბენეფიციარების სიცოცხლე და ჯანმრთელობა შენარჩუნებულია/გაუმჯობესებულია, შესაძლებლობების შეზღუდვა შემცირებულია.

პროგრამა (1.3): პირველადი ჯანდაცვის ხელშეწყობა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებშიც ხორციელდება პროგრამა:

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0603

პროგრამის მიზანი:

სოფლის პირველადი ჯანდაცვის ცენტრებში დასაქმებული სამედიცინო პერსონალის (სოფლის ექიმი, სოფლის ექთანი) სოციალური უზრუნველყოფა, მათი სოფლებში დამაგრების მიზნით. სოფლის მოსახლეობისათვის უწყვეტი, ბაზისური სამედიცინო მომსახურების მიწოდების უზრუნველყოფა.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

სოფლის მოსახლეობა უზრუნველყოფილია გეოგრაფიულად ხელმისაწვდომი, უწყვეტი, ბაზისური სამედიცინო მომსახურებით.

პროგრამა (1.4): საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებშიც ხორციელდება პროგრამა:

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0604

პროგრამის მიზანი:

რეგიონში ეპიდემიოლოგიურად კეთილსაიმედო გარემოს უზრუნველყოფა, მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და გაუმჯობესება გადამდებ და არაგადამდებ დაავადებათა პრევენციის, საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის საფრთხეებისადმი მზადყოფნისა და დროული რეაგირების გზით; ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრების ხელშეწყობა, მოსახლეობის ცნობიერების დონის გაზრდა და ჩართულობა;

დაავადებათა ადრეული გამოვლენა და დიაგნოსტიკა, არაგადამდებ დაავადებებთან დაკავშირებული ავადობითა და უნარშეზღუდულობით გამოწვეული მართვადი ტვირთის შემცირება, სამედიცინო დიაგნოსტიკურ სერვისებზე ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა მუნიციპალურ დონეზე.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

ეპიდემიოლოგიურად კეთილსაიმედო გარემოს უზრუნველყოფა/შენარჩუნება;

მოსახლეობის დამოკიდებულების ჩამოყალიბება ცხოვრების ჯანსაღი წესის დასამკვიდრებლად;

დაავადებათა ადრეული დიაგნოსტიკა, მოსახლეობის ჯანმრთელობის აცილებადი რისკების მართვა.

პრიორიტეტი (2): მოსახლეობის სოციალური დაცვა

პრიორიტეტის დასაბუთება:

ქვეყანაში მოქმედებს სოციალური რეაბილიტაციისა და ბავშვზე ზრუნვის სახელმწიფო პროგრამა, რომლის მიზანია შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა (მათ შორის ბავშვთა), ხანდაზმულთა, ოჯახურ მზუნველობას მოკლებულ, სოციალურად დაუცველ, მიუსაფარ და მიტოვების რისკის ქვეშ მყოფ ბავშვთა სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესება და საზოგადოებაში ინტეგრაცია.

სამინისტრო გამოყოფს მოსახლეობის გარკვეულ კატეგორიებს, რომელთა სომატურ/ფსიქიკური ჯანმრთელობა და სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობა მოითხოვს სახელმწიფოს მხრიდან დამატებით მხარდაჭერას, უზრუნველყოფს შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა საზოგადოებაში ინტეგრაციის ხელშეწყობას, მათთვის თანაბარი შესაძლებლობების პირობების შექმნას.

სოციალური და სტიქიის შედეგად დაზარალებულ ოჯახების უსაფრთხო საცხოვრებლით უზრუნველყოფა.

პრიორიტეტის საშუალოვადიანი მიზანი:

მოსახლეობის გარკვეული კატეგორიების - სხვადასხვა საჭიროებების, მათ შორის შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე ბავშვების რეაბილიტაციის კურსებით უზრუნველყოფა; შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირების და ხანდაზმული მოქალაქეების უზრუნველყოფა სხვადასხვა დამხმარე საშუალებებით; მოსახლეობის სხვადასხვა ჯგუფებისათვის ერთჯერადი მატერიალური დახმარებების გაცემა; მოსახლეობის გარკვეული კატეგორიების თავშესაფრით, უსაფრხო საცხოვრებლით უზრუნველყოფა.

პროგრამა (2.1): სამედიცინო და სოციალური რეაბილიტაცია

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

მოსახლეობის სოციალური დაცვა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0605

პროგრამის მიზანი:

შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე ბავშვთა სამედიცინო და სოციალური რეაბილიტაციის ღონისძიებების განხორციელება, განვითარების ეტაპების შეფერხების, აუტიზმის სპექტრის დარღვევების, ძვალ-სახსროვანი სისტემის სხვადასხვა დეფორმაციის მქონე ბავშვთა რეაბილიტაცია, რთული ქცევის მოზარდთა ფსიქოლოგიური მხარდაჭერა.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

სამიზნე ჯგუფის ბენეფიციარები უზრუნველყოფილი არიან სარეაბილიტაციო მომსახურებით, ბენეფიციართა ფიზიკური/ფსიქიკური ჯანმრთელობის მდგომარეობა და ადაპტაციური შესაძლებლობები გაუმჯობესებულია, ბენეფიციართა ოჯახები გაძლიერებულია.

პროგრამა (2.2): მოსახლეობის გარკვეული სოციალური კატეგორიების ერთჯერადი მატერიალური დახმარება

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

მოსახლეობის სოციალური დაცვა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0606

პროგრამის მიზანი:

- მოსახლეობის გარკვეული ჯგუფების მატერიალური დახმარება.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

100 წელს გადაცილებული მოქალაქეებზე, ახალშობილი ტყუპების ოჯახებზე, 2008 წლის რუსული აგრესიისა და ავღანეთის სამშვიდობო მისიის (2007-2021წწ) დროს დაღუპული და დაზიანების შედეგად შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე მეომართა ოჯახების დახმარება, მზრუნველობამოკლებულ პირთა რეინტეგრაციის ხელშეწყობა, შშმ სტატუსის მქონე მშობელთა და შშმ სტატუსის მქონე ორსული ქალების მატერიალური და მორალური მხარდაჭერა, 16 წლის ასაკამდე ბავშვიანი სოციალურად დაუცველი ოჯახების (120 001-დან 150 001- მდე ქულა) - მატერიალური და მორალური მხარდაჭერა.

პროგრამა (2.3): შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე პირთა და ხანდაზმულთა უზრუნველყოფა დამხმარე საშუალებებით

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

მოსახლეობის სოციალური დაცვა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0607

პროგრამის მიზანი:

- სხვადასხვა სოციალური კატეგორიის, მათ შორის შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ბავშვთა, მოზრდილთა და ხანდაზმულ პირთა დამხმარე საშუალებებით უზრუნველყოფა.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

- შეზღუდული შესაძლებლობებისა და განსაკუთრებული საჭიროებების მქონე პირთა დამხმარე საშუალებების მოთხოვნა დაკმაყოფილებულია, მათი ცხოვრების ხარისხი და საზოგადოებაში ინტეგრაცია გაუმჯობესებულია, ბენეფიციართა და მათი ოჯახების სოციალური და მორალური მხარდაჭერა უზრუნველყოფილია.

პროგრამა (2.4): მოსახლეობის გარკვეული კატეგორიების თავშესაფრით უზრუნველყოფა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

მოსახლეობის სოციალური დაცვა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0612

პროგრამის მიზანი:

- მოსახლეობის გარკვეული კატეგორიების თავშესაფრით უზრუნველყოფა.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

ბენეფიციართა საცხოვრებელი/ყოფითი პირობები გაუმჯობესებულია, სოციალური და ფსიქოლოგიური დახმარება გაწეულია, ბენეფიციარის/ოჯახის მხარდაჭერა უზრუნველყოფილია.

პროგრამა (2.5): ეკომიგრანტი ოჯახების საცხოვრებლით უზრუნველყოფა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

მოსახლეობის სოციალური დაცვა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0609

პროგრამის მიზანი:

ეკომიგრანტი ოჯახების საცხოვრებლით დაკმაყოფილება.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

სტიქიის შედეგად დაზარალებული (ეკომიგრანტი) ოჯახები უზრუნველყოფილი არიან უსაფრთხო საცხოვრებლით.

პროგრამა (2.6): სოციალური და სტიქიის შედეგად დაზარალებული ოჯახებისათვის საცხოვრებელი პირობებით უზრუნველყოფის პროგრამა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

მოსახლეობის სოციალური დაცვა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 040104

პროგრამის მიზანი:

სოციალური და სტიქიის შედეგად დაზარალებული ოჯახებისათვის საცხოვრებელი პირობების გაუმჯობესება.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

გაუმჯობესებულია სოციალური და სტიქიის შედეგად დაზარალებული ოჯახებისათვის საცხოვრებელი პირობები.

პრიორიტეტი (3): დასაქმების ხელშეწყობა

პრიორიტეტის დასახელება:

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკისათვის უმუშევრობა ყველაზე მწვავე სოციალურ-ეკონომიკური პრობლემა და აქტიური გამოწვევაა. არსებული სოციალური პრობლემების გადაჭრისათვის დიდი მნიშვნელობა აქვს მოსახლეობისათვის დასაქმების სისტემისა და მექანიზმების განვითარების ხელშეწყობას.

პრიორიტეტის საშუალოვადიანი მიზანი:

- დამსაქმებელსა და სამუშაოს მაძიებელს შორის ოპერატიული და ეფექტური კავშირის უზრუნველყოფა;
- დასაქმებულთა და უმუშევართა აღრიცხვის მოწესრიგება; სამუშაოს მაძიებელთა კონკურენტუნარიანობის გაზრდა პროფესიული და პიროვნული თვითშეფასების, შრომის ბაზარზე ორიენტაციის, სამუშაოს ძებნისა და თვითპრეზენტაციის უნარების განვითარების გზით.

პროგრამა (3.1): დასაქმების ხელშეწყობის უზრუნველყოფა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

დასაქმების ხელშეწყობა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0610

პროგრამის მიზანი:

დასაქმების ხელშეწყობის მართვის ეფექტიანი უზრუნველყოფისათვის მნიშვნელოვანია სამუშაო ძალის მდგრადი გაუმჯობესება, მათი შესაძლებლობებისა და პოტენციალის განვითარება შრომის ბაზრის საჭიროებებზე ორიენტირებული პროფესიული და არაფორმალური სწავლების უზრუნველყოფით, შრომის ბაზრის ეფექტიანი ფუნქციონირებისა და მათი შემდგომი დასაქმებისა და თვითდასაქმების ხელშეწყობისათვის. სააგენტოს პოპულარიზაციის ხარისხის ამაღლება, რათა სააგენტოს ეფექტიანი და ხელმისაწვდომი მომსახურების ინფორმირებულობის ხარისხი გაიზარდოს და აჭარის მოსახლეობისა და დაინტერესებული მხარეების უმრავლესობა მოიცვას.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

შრომის ბაზარზე არსებული ადამიანური რესურსის დეფიციტის შევსება სერტიფიცირებული, შესაბამისი პროფესიული კომპეტენციის მქონე, შრომის ბაზარზე კონკურენტუნარიანი და მაღალკვალიფიციური კადრებით.

სააგენტოს სერვისებით მოსარგებლეთა გაზრდილი რაოდენობა; დასაქმების გაზრდილი შესაძლებლობები.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

პრიორიტეტი (1): სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარება

პრიორიტეტის დასახუთება:

სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების ხელშეწყობა აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტულ მიმართულებას წარმოადგენს. სოფლის მეურნეობა სოფლად მცხოვრები მოსახლეობის შემოსავლების ძირითადი წყაროა. აღნიშნული სფეროს თანმიმდევრული და მიზნობრივი განვითარება არსებით როლს ასრულებს რეგიონში

სასურსათო უსაფრთხოების გაძლიერებაში, სოციალური და ეკონომიკური უთანასწორობის შემცირებაში, ასევე ადგილობრივი აგროპროდუქციის კონკურენტუნარიანობის ზრდასა და ბაზრებზე მისი ეფექტიანი ინტეგრაციის ხელშეწყობაში.

რეგიონის სოფლის მეურნეობის ძირითად სექტორებს წარმოადგენს: მეციტრუსეობა, მეხილეობა - მევენახეობა, მებოსტნეობა, მესაქონლეობა, მეფუტკრეობა და მეთევზეობა წარმოადგენს. მიუხედავად დარგობრივი მრავალფეროვნებისა, მცირემიწიანობასთან ერთად, გამოწვევად რჩება პროდუქციის წარმოების დაბალი მაჩვენებელი. აღნიშნული განპირობებულია მოძველებული აგროტექნიკური მეთოდებით, დაბალპროდუქტიული ჯიშებით, მავნებლებთან ბრძოლის არაეფექტიანი სისტემითა და მცენარეთა დაუბალანსებელი კვებით. პროდუქტიულობაზე ასევე უარყოფითად აისახება მოსავლის აღების შემდგომი ტექნოლოგიების უგულებელყოფა, სარწყავი და სადრენაჟე ინფრასტრუქტურის გაუმართაობა და ნარგავების ამორტიზაცია. აგროსასურსათო სექტორში საექსპორტო პოტენციალის რეალიზებისთვის გადამწყვეტია სასურსათო უსაფრთხოების ღონისძიებების გატარება, თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვის დაჩქარება და სოფლის მეურნეობის მიმართულებით ინვესტიციების მოზიდვა. მიზნობრივი პროგრამული ღონისძიებების განხორციელება პირდაპირ აისახება სოფლად მცხოვრები მოსახლეობის კეთილდღეობასა და ადგილობრივი საწარმოების შემოსავლების ზრდაზე.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის სამინისტროს 2027–2030 წლების პრიორიტეტი თავისი შინაარსითა და მოცულობით ორიენტირებულია სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების ხელშეწყობაზე და შესაბამისობაშია „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის და სოფლის განვითარების 2021-2027 წწ.“-ის სტრატეგიასთან.

პრიორიტეტის საშუალოვადიანი მიზანი:

სოფლისა და სოფლის მეურნეობის თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვა, სასოფლო-სამეურნეო წარმოების განვითარება, სასოფლო-სამეურნეო გაერთიანებებისა და საოჯახო მეურნეობების განვითარების ხელშეწყობა, მემცენარეობასა და მეცხოველეობაში ჯიშთგანახლების ხელშეწყობა, მეფუტკრეობის განვითარების ხელშეწყობა, მრავალწლოვანი და ერთწლოვანი ხეხილოვანი კულტურების განვითარების ხელშეწყობა, ადგილობრივი პროდუქციის წარმოების კონკურენტუნარიანობის ზრდის ხელშეწყობა, სოფლის მეურნეობის მექანიზაციის ტექნიკური საშუალებებით სოფლად მცხოვრები მოსახლეობისა და სოფლად მოქმედ საწარმოთა უზრუნველყოფის ხელშეწყობა, მცირე გადამამუშავებელი ტექნოლოგიების განვითარების ხელშეწყობა, აგრარული ექსტენციის განვითარების ხელშეწყობა, სოფლისა და სოფლის მეურნეობის მიმართულებით დასაქმებულთა ცოდნის განვითარების ხელშეწყობა, სოფლისა და სოფლის მეურნეობის მიმართულებით სადემონსტრაციო პროექტების

განხორციელების უზრუნველყოფა, ადგილობრივი წარმოების პროდუქციის პოპულარიზაციის ხელშეწყობა.

პროგრამა (1.1): აგროსასურსათო სექტორის განვითარების პოლიტიკის შემუშავება და მართვა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:
სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარება

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:
პროგრამული კოდი 0701

პროგრამის მიზანი:

რეგიონის სოფლის მეურნეობისა და გარემოს დაცვის ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავებაში მონაწილეობა და მის პრაქტიკულ განხორციელებაში ადმინისტრაციული აპარატის მოქნილი, მადალეფექტური და კოორდინირებული მართვის სისტემის უზრუნველყოფა; სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების მიმართულებით პროგრამების შემუშავება და მართვა; სოფლად მცხოვრები მოსახლეობისა და სოფლად ფუნქციონირებად საწარმოთა ფინანსური მდგომარეობის გაუმჯობესების ხელშეწყობა.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

აგროსასურსათო პოლიტიკის შემუშავებაში მნიშვნელოვანი როლი აქვს ადგილობრივი მოსახლეობის ჩართულობას. ამ პროცესის ერთ-ერთ ინსტრუმენტს წარმოადგენს „LEADER“-ის პრინციპით შექმნილი ადგილობრივი განვითარების ჯგუფები (LAG), ხოლო თვითმმართველობებთან და მოსახლეობასთან მუდმივი კომუნიკაცია ადგილობრივი საჭიროებების გამოვლენასა და პროგრამებში ასახვას უზრუნველყოფს.

ერთიანი აგროპროექტის (პროგრამა - სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების ხელშეწყობა) ფარგლებში დაფინანსებულია პირველადი წარმოების, გადამამუშავებისა და შენახვა - რეალიზაციის მიმართულების პროექტები.

ფინანსურ ინსტრუმენტებზე გაზრდილი ხელმისაწვდომობის გზით, მხარდაჭერილია ინიციატივები, რომლებიც ფოკუსირებულია სასოფლო - სამეურნეო ღირებულებათა ჯაჭვის განვითარებაზე, ინოვაციური ტექნოლოგიების დანერგვაზე, კოოპერაციასა და მწარმოებელთა გაერთიანებების ხელშეწყობაზე.

მდგრადი განვითარების პრინციპებზე დაყრდნობით, ასევე მხარდაჭერილია სოფლად ეკონომიკური შესაძლებლობების დივერსიფიცირების, სოციალური მდგომარეობისა და ცხოვრების დონის გაუმჯობესებისკენ მიმართული პროექტები. სოფლად მცხოვრები მოსახლეობისა და მოქმედი საწარმოების ინფორმირებულობის ამაღლების მიზნით, გაფართოებულია საინფორმაციო-საკონსულტაციო მომსახურების მიწოდების შესაძლებლობები.

სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწების რაციონალური გამოყენებისა და ეკოლოგიური წონასწორობის აღდგენის მიზნით, პრიორიტეტულია მაღალეფექტური მრავალწლოვანი ხეხილოვანი კულტურების ბაღების გაშენების მხარდაჭერა. ამასთანავე, პროგრამის ფარგლებში, თანადაფინანსების მექანიზმების გამოყენებით, მნიშვნელოვნად არის გაზრდილი ხელმისაწვდომობა სოფლის მეურნეობის მექანიზაციის თანამედროვე ტექნიკურ საშუალებებზე, რაც დარგის ეფექტიანობის ამაღლებასა და მოდერნიზაციას უზრუნველყოფს.

პროგრამა (1.2): აგროსექტორის მდგრადი განვითარება

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარება

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0705

პროგრამის მიზანი:

აგროსასურსათო სექტორის მდგრადი განვითარების ხელშეწყობა, რაც ფერმერთა შესაძლებლობების გაძლიერების, ადგილობრივი პროდუქციის პოპულარიზაციისა და საექსპორტო პოტენციალის ზრდის გზით მიიღწევა.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

აგრარული ექსტენციის ღონისძიებების შედეგად ადგილობრივი ფერმერები დაეუფლებიან პროდუქციის წარმოებისა და რეალიზაციისთვის საჭირო პრაქტიკულ და თეორიულ უნარ-ჩვევებს. აგროტურების მეშვეობით უზრუნველყოფილი იქნება წარმატებული მეურნეობების გამოცდილების გაზიარება და თანამედროვე ტექნოლოგიების ადგილზე გაცნობა. აგრარული ფორუმების, ფესტივალებისა და მაღალკვალიფიციური სპეციალისტების მიერ ჩატარებული ტრენინგების შედეგად ხელი შეეწყობა რეგიონში წარმოებული სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის პოპულარიზაციას, ასევე საექსპორტო და საინვესტიციო პოტენციალის ზრდას.

პროგრამა (1.3) : სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების ხელშეწყობა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარება

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0716

პროგრამის მიზანი:

სასოფლო-სამეურნეო გაერთიანებების, საოჯახო მეურნეობებისა და მეწარმე სუბიექტების ფინანსურ რესურსებზე ხელმისაწვდომობის გაზრდით სასოფლო-სამეურნეო და არასასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წარმოების განვითარების ხელშეწყობა.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

სოფლად მცხოვრები მოსახლეობის გაზრდილი შემოსავლები, თანამედროვე საწარმოო საშუალებებით აღჭურვილი სასოფლო-სამეურნეო გაერთიანებები და საოჯახო მეურნეობები, სოფლად შექმნილი ან/და გადაიარაღებული საწარმოები.

პროგრამა (1.4) : აგროსერვისის განვითარება რეგიონში

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარება

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0707

პროგრამის მიზანი:

ა(ა)იპ „აგროსერვის ცენტრი“-ს მაღალეფექტური და კოორდინირებული მართვის სისტემის უზრუნველყოფა, ინსტიტუციური შესაძლებლობების გაძლიერება.

სოფლისა და სოფლის მეურნეობის სერვისების განვითარების ხელშეწყობა. აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში სანერგე, საჩითილე მეურნეობების განვითარების ხელშეწყობა. მეცხოველეობის განვითარების ხელშეწყობა, მესაქონლეობაში ჯიშთგანახლებისა და პროდუქტიულობის ზრდის გაუმჯობესების უზრუნველყოფა.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

ა(ა)იპ „აგროსერვის ცენტრის“ პროგრამის „აგროსერვისის განვითარება რეგიონში“ ფარგლებში ცენტრის სარგებლობაში არსებულ ციტრუსოვანთა, ვაზის, ხეხილ-კენკროვანთა

სადემონსტრაციო-საკოლექციო, სანერგე, სასათბურე მეურნეობებში განხორციელდება შესაბამისი აგროტექნიკური ღონისძიებები, რის შედეგადაც წარმოებული იქნება: ციტრუსის, ვაზის, ხეხილისა და კენკროვანების ნერგები, ციტრუსის, ვაზისა და ხეხილის მოსავალი და ბოსტნეულის სხვადასხვა სახის ჩითილები. მეფუტკრეობის სხვადასხვა პროდუქტების წარმოების ხარისხისა და რაოდენობის ზრდის მიზნით, თანადაფინანსების გზით ხელი შეეწყობა საფუტკრე მეურნეობებში მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის გაუმჯობესებასა და თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვას.

პროგრამა (1.5) : მეციტრუსეობის განვითარების ხელშეწყობა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარება

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0709

პროგრამის მიზანი:

რეგიონის მეციტრუსე ფერმერთა ხელშეწყობა სამრეწველო მანდარინის რეალიზაციის მიმართულებით და გადამამუშავებელი მრეწველობის განვითარების მხარდაჭერა.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

რეგიონში წარმოებული არასტანდარტული და სამრეწველო ტიპით გადასამუშავებელი მანდარინის რეალიზაციისა და საექსპორტო პოტენციალის ზრდის ხელშეწყობა.

პროგრამა (1.6) : მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის ჯიშთგანახლების ხელშეწყობა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარება

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0711

პროგრამის მიზანი:

მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის ჯიშთგანახლება და მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის საკვები ბაზით (სილოსით) უზრუნველყოფის თანადაფინანსება.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

ხელოვნური განაყოფიერების მომსახურების თანადაფინანსების გზით, რეგიონში არსებული დაბალპროდუქტიული ჯიშები ჩანაცვლება მაღალპროდუქტიული ჯიშის ნამატით. მაღალპროდუქტიული მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის შენარჩუნებისთვის განხორციელდა მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის საკვები ბაზით (სილოსით) უზრუნველყოფის თანადაფინანსება.

პროგრამა (1.7) : სამელიორაციო სისტემების მართვა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარება

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0713

პროგრამის მიზანი:

სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის განვითარება, სარწყავი და სადრენაჟე სისტემების რეკონსტრუქცია.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

სამელიორაციო სისტემების რეკონსტრუქცია/მოდერნიზაციის შედეგად რეკონსტრუირებული სარწყავი არხები, დატბორვა-დაჭაობებისაგან დაცული სასოფლო-სამეურნეო სავარგულები.

პროგრამა (1.8) : ფერმერებსა და აგრომეწარმეებზე ხორცისა და ხორც-პროდუქტების წარმოების ხელშეწყობის პროგრამა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარება

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0715

პროგრამის მიზანი:

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობისათვის ხორცისა და ხორც-პროდუქტების წარმოების ხელშეწყობა.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

გაუმჯობესებულია მოსახლეობის მიერ ხორცისა და ხორცპროდუქტების წარმოება, შესაბამისად დაცულია საქართველოში მოქმედი კანონმდებლობის მოთხოვნები.

პროგრამა (1.9): ლაბორატორიული კვლევითი საქმიანობის მდგრადი განვითარების მხარდაჭერა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარება

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0708

პროგრამის მიზანი:

ლაბორატორიული შესაძლებლობების გაძლიერება და სურსათის უვნებლობის, ცხოველთა ჯანმრთელობისა და ფიტოსანიტარიული კონტროლის მიზნებისათვის საერთაშორისო/რეგიონული/სახელმწიფოთაშორისი/შიდა სტანდარტებთან და ქვეყანაში მოქმედ კანონმდებლობასთან შესაბამისი დანადგარების შეძენა და აკრედიტაცია, საერთაშორისო ლაბორატორიათაშორის კვლევებში მონაწილეობა, აკრედიტაციის სფეროების ოპტიმიზაცია;

სოფლის მეურნეობის დარგების განვითარების მიზნით ლაბორატორიული მომსახურების სფეროში მიღწეული სერვისების ეფექტიანობის ზრდა;

შესაბამისი მიზნობრივი ჯგუფებისთვის ექსტენციის (ნიადაგი, სარწყავი წყალი, ჰაერი და მცენარეები) სერვისის მხარდაჭერა კვლევების მოქნილი მომსახურების მიწოდების გზით;

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

ადამიანის ჯანმრთელობისათვის უვნებელი საკვები პროდუქტებით უზრუნველყოფის ხელშეწყობა და ეკონომიკური ინტერესების დაცვა;

ადგილობრივი პროდუქციის საერთაშორისო ბაზარზე კონკურენტუნარიანობის ამაღლების ხელშეწყობა;

სასოფლო-სამეურნეო კულტურათა მოსავლიანობის ზრდა.

ლაბორატორიული კვლევითი საქმიანობის განვითარების მიზნით აკრედიტაციის სფეროების ოპტიმიზაცია.

პრიორიტეტი (2): გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვა

პრიორიტეტის დასაბუთება:

ადამიანის ჯანმრთელობისათვის უვნებელი (უსაფრთხო) გარემოს შენარჩუნება და გარემოს მავნე ზემოქმედებისაგან დაცვა;

ადამიანის ჯანმრთელობისა და ბუნებრივ გარემოსათვის ატმოსფერული ჰაერის უსაფრთხო მდგომარეობის მიღწევა, შენარჩუნება და გაუმჯობესება;

კომპეტენციის ფარგლებში, წყლის მავნე ზემოქმედების აცილების, წყლის ობიექტების დაცვისა და წყლის რესურსების რაციონალური გამოყენების ხელშეწყობა;

სტიქიური გეოლოგიური პროცესების პრევენციული ღონისძიებების განხორციელების ხელშეწყობა;

თვითმყოფადი ბუნებრივი და კულტურული გარემოსა და მისი ცალკეული კომპონენტების, მათ შორის, მცენარეული საფარისა და ცხოველთა სამყაროს, ბიომრავალფეროვნების, ლანდშაფტის, ტყეში არსებული მცენარეთა იშვიათი და გადაშენების პირას მყოფი სახეობების მომავალი თაობებისათვის შენარჩუნება და დაცვა;

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე სატყეო სექტორის მდგრადი განვითარება და სამმართველოს კონტროლს დაქვემდებარებული საჯარო სამართლის იურიდიული პირის - აჭარის სატყეო სააგენტოს შესაძლებლობების გაძლიერება.

პრიორიტეტის საშუალოვადიანი მიზანი:

მდგრადი გარემოს დაცვითი ღონისძიებების დაგეგმვა და განხორციელება, გარემოს ხარისხობრივი მაჩვენებლების მონიტორინგი, სახელმწიფო ტყის, ბუნებრივი რესურსების, წიაღისეულის, ცხოველთა სამყაროს და მცენარეული საფარის მონიტორინგი, ატმოსფერული ჰაერის, ბიომრავალფეროვნების დაცვის, ნარჩენებისა და წყლის რესურსების მართვაში მონაწილეობა კანონმდებლობით დადგენილი წესით, სტიქიური გეოლოგიური პროცესების შესწავლა და საინფორმაციო-საცნობარო მონაცემთა ბაზის შექმნა, გარემოსდაცვითი მიმართულებით ცნობიერებისა და კვალიფიკაციის ამაღლების ხელშეწყობა, ატმოსფერული ჰაერის, ჩამდინარე და ზედაპირული წყლების ხარისხობრივი მაჩვენებლების მონიტორინგი, შავი ზღვის ქ. ბათუმის სანაპირო ზოლის შენარჩუნება.

პროგრამა (2.1): გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამმართველოს ორგანიზაციული მართვა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 071201

პროგრამის მიზანი:

მდგრადი გარემოს დაცვითი ღონისძიებების დაგეგმვა და განხორციელება; გარემოს ხარისხობრივი მაჩვენებლების მონიტორინგი; სახელმწიფო ტყის, ბუნებრივი რესურსების, წიაღისეულის, ცხოველთა სამყაროს და მცენარეული საფარის მონიტორინგი; ატმოსფერული ჰაერის, ბიომრავალფეროვნების დაცვის, ნარჩენებისა და წყლის რესურსების მართვაში მონაწილეობა კანონმდებლობით დადგენილი წესით; სტიქიური გეოლოგიური პროცესების შესწავლა და საინფორმაციო-საცნობარო მონაცემთა ბაზის შექმნა. გარემოსდაცვითი მიმართულებით ცნობიერებისა და კვალიფიკაციის ამაღლების ხელშეწყობა.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

გარემოს ხარისხობრივი მაჩვენებლების მდგომარეობის გაუმჯობესება;

საწარმოების მიერ გარემოსდაცვითი სტანდარტების დაცვა;

დაბინძურების კერების რაოდენობის შემცირება;

საზოგადოების გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება.

პროგრამა (2.2): გარემოსდაცვითი პროგრამა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 071202

პროგრამის მიზანი:

გარემოს ხარისხობრივი მდგომარეობის გაუმჯობესება.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

ატმოსფერულ ჰაერში, ჩამდინარე და ზედაპირულ წყალში ზენორმატიული გაფრქვევა/ჩაშვების რაოდენობის შემცირება.

პროგრამა (2.3): პლაჟის ხელოვნური კვების სამუშაოები

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 071206

პროგრამის მიზანი:

შავი ზღვის ქ. ბათუმის სანაპირო ზოლის შენარჩუნება.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

შენარჩუნებულია შავი ზღვის ქ. ბათუმის სანაპირო ზოლი.

პრიორიტეტი (3): ტყის მდგრადი მართვა

პრიორიტეტის დასახულება:

ტყეში არსებული მცენარეთა იშვიათი და გადაშენების პირას მყოფი სახეობების შენარჩუნება და დაცვა; ტყის მართვა ტყის რესურსების ანალიზისა და გარემოსდაცვითი რისკების გათვალისწინებით, ტყის მოვლის ეფექტური სისტემის დანერგვა; ტყის რესურსებით სარგებლობის და მართვის ეფექტური სერვისების დანერგვა; ტყის დეგრადაციის პროცესის შეჩერება, ტყის სანიტარული მდგომარეობის გაუმჯობესება და ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნება.

პრიორიტეტის საშუალოვადიანი მიზანი:

ტყეების მდგრადი მართვა, ტყის ბუნებრივი და ანთროპოგენული ზემოქმედებისაგან დაცვა, ტყის სანიტარული მდგომარეობის გაუმჯობესება და ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნება, ტყის აღდგენა, ტყის რესურსების ეფექტიანი გამოყენება, ტყის რესურსებით სარგებლობისა და სატყეო სექტორის მართვის საკითხებთან დაკავშირებით მოსახლეობის ცნობიერების ამაღლება; ორგანიზაციის მიერ დებულებითა და კანონმდებლობით განსაზღვრული ფუნქციების ეფექტიანი განხორციელება.

პროგრამა (3.1): ტყის დაცვა და მოვლა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

ტყის მდგრადი მართვა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 071203

პროგრამის მიზანი:

ტყის ბუნებრივი და ანთროპოგენული ზემოქმედებისაგან დაცვა, ტყის სანიტარული მდგომარეობის გაუმჯობესება და ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნება.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

დეგრადაციის პროცესის შეჩერება, სანიტარული მდგომარეობის გაუმჯობესება და ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნება.

პროგრამა (3.2): საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

ტყის მდგრადი მართვა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 071204

პროგრამის მიზანი:

ტყის რესურსებით სარგებლობისა და სატყეო სექტორის მართვის საკითხებთან დაკავშირებით მოსახლეობის ცნობიერების ამაღლება.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

ამაღლებულია ტყის რესურსებით სარგებლობისა და სატყეო სექტორის მართვის საკითხებთან დაკავშირებით მოსახლეობის ცნობიერება.

პროგრამა (3.3): ორგანიზაციული მართვა და ინფრასტრუქტურული პროექტები

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

ტყის მდგრადი მართვა

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 071205

პროგრამის მიზანი:

ორგანიზაციის მიერ დებულებითა და კანონმდებლობით განსაზღვრული ფუნქციების განხორციელება.

ეფექტიანი მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის უზრუნველყოფა.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

ორგანიზაციული სტრუქტურა სრულყოფილად ასახავს ინსტიტუციურ ფუნქციებს;

სატყეო ინფრასტრუქტურა გაუმჯობესებულია;

მოსახლეობისათვის საშუალო და სამასალე მერქნის ეფექტური მიწოდების უზრუნველყოფა;

ტყის მაღალი ხარისხით დაცვა ანთროპოგენული ზემოქმედებისაგან.

პრიორიტეტი (1): კულტურის განვითარება, ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია

პრიორიტეტის დასაბუთება:

კულტურული ცხოვრების განვითარება და მოსახლეობის უზრუნველყოფა სხვადასხვა კულტურული აქტივობებით მნიშვნელოვანია საზოგადოების განვითარების და ცნობიერების ამაღლებისათვის, რაც თავის მხრივ განაპირობებს ძლიერი და განათლებული საზოგადოების ჩამოყალიბებას. საქართველოს კონსტიტუციის თანახმად „სახელმწიფო ხელს უწყობს კულტურის განვითარებას, კულტურულ ცხოვრებაში მოქალაქეთა შეუზღუდავ მონაწილეობას, კულტურული თვითმყოფობის გამოვლინებასა და გამდიდრებას, ეროვნულ და ზოგადსაკაცობრიო ღირებულებათა აღიარებას და საერთაშორისო კულტურულ ურთიერთობათა გაღრმავებას“. საქართველოს კანონი „კულტურის შესახებ“ აკისრებს სახელმწიფოს ყოველმხრივ ხელი შეუწყოს კულტურის განვითარებას, კულტურულ ცხოვრებაში მოქალაქეთა შეუზღუდავ მონაწილეობას, კულტურის მონაპოვართა ხელმისაწვდომობას, ეროვნულ და ზოგადსაკაცობრიო ღირებულებათა საყოველთაო აღიარებას, საერთაშორისო კულტურულ ურთიერთობათა გაღრმავებასა და გაფართოებას, შემოქმედებით ინტეგრაციას.

აჭარის რეგიონი გამოირჩევა კულტურული რესურსების, ფესტივალებისა და სხვა კულტურული აქტივობების მრავალფეროვნებით, კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლებისა და ფოლკლორის უნიკალური ნიმუშებით. სამინისტრო, თავისი კომპეტენციის ფარგლებში, უფლებამოსილია ხელი შეუწყოს რეგიონში ერთიანი კულტურის პოლიტიკის გატარებას, კულტურის განვითარებასა და პოპულარიზაციას, უნიკალური კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების, ფოლკლორის დაცვა-შენარჩუნებას და კულტურის ტურიზმის განვითარებას.

პრიორიტეტის საშუალოვადიანი მიზანი:

აჭარის ტერიტორიაზე არსებული კულტურის ძეგლების დაცვა-შენარჩუნება; აჭარის მუზეუმების და გალერეების მოდერნიზება და მართვის წესებისა და რეგულაციების შემუშავება საერთაშორისო სტანდარტების მიხედვით; ფოლკლორის და ხალხური შემოქმედების ხელშეწყობა, შენარჩუნება და პოპულარიზაცია; სახვითი, გამოყენებითი და მულტიმედიური ხელოვნების ხელშეწყობა და მისი შემდგომი პოპულარიზაცია; სასცენო და სამუსიკო ხელოვნების განვითარების ხელშეწყობა; კულტურული ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა; ხელოვნების და კულტურის სფეროში პროფესიული დონის ამაღლება და კვალიფიციური კადრების მომზადება.

პროგრამა (1.1): კულტურისა სფეროს პოლიტიკის შემუშავება და მართვა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

კულტურის განვითარება, ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0801

პროგრამის მიზანი:

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე კულტურის სფეროში ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის გატარება

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

- გატარებულია ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკა კულტურის სფეროში;
- ხელოვნებისა და კულტურის პროგრამები შემუშავებული და განხორციელებულია.

პროგრამა (1.2): ფოლკლორის პოპულარიზაცია და ხელშეწყობა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

კულტურის განვითარება, ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0804

პროგრამის მიზანი:

არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა, ხელმისაწვდომობა და პოპულარიზაცია.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

გატარებულია არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის, ხელმისაწვდომობის და პოპულარიზაციის უზრუნველსაყოფად.

პროგრამა (1.3): კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა, განვითარება და პოპულარიზაცია

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

კულტურის განვითარება, ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0806

პროგრამის მიზანი:

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ საზღვრებში არსებული კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების დაცვა, რეაბილიტაცია-კონსერვაცია.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

აჭარაში დასრულებულია ხიდების რეაბილიტაცია, რეაბილიტაცია-კონსერვაცია ჩაუტარდა აჭარაში არსებულ საინჟინრო, საკულტო და საფორტიფიკაციო ძეგლების 40%;

აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში ინფრასტრუქტურით მოწესრიგებული იქნება პეტრასა და გონიოს ციხე;

არქეოლოგიური გათხრების შედეგად მოპოვებული ნივთიერი მასალები უაღრესად საინტერესო ინფორმაციას მოგვცემს ჩვენი მხარის ისტორიის და კულტურის შესასწავლად და ასევე გაამდიდრებს სამუზეუმო კოლექციებს და ფონდებს.

პროგრამა (1.4): მუზეუმებისა და გალერეების განვითარება

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

კულტურის განვითარება, ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0807

პროგრამის მიზანი:

სამეცნიერო-კვლევითი, საექსპოზიციო და საგანმანათლებლო საქმიანობის წარმართვა თანამედროვე მოთხოვნილებათა შესაბამისად და მუზეუმში ფართო საზოგადოების მოზიდვის ხელშეწყობა.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

- განვითარებულია კულტურული ტურიზმი;
- გააქტიურებულია მუზეუმებისა და გალერეების საგამოფენო-საექსპოზიციო საქმიანობა;
- მუზეუმებში და გალერეებში გაზრდილია ვიზიტორები.

პროგრამა (1.5): სასცენო და სამუსიკო ხელოვნების ხელშეწყობა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

კულტურის განვითარება, ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0808

პროგრამის მიზანი:

- სასცენო და სამუსიკო დაწესებულებების განვითარება;
- ქართული და მსოფლიო კლასიკური მუსიკის პოპულარიზაცია;
- მაღალხარისხიანი სპექტაკლების (მათ შორის საბავშვო) დადგმა, სასცენო ხელოვნების პოპულარიზაცია.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

- შენარჩუნებულია ქართული ხალხური ფოლკლორი;
- შენარჩუნებული და განვითარებულია ქორეოგრაფიული ხელოვნება, მუსიკალური კულტურა, თეატრალური ხელოვნება, ეროვნული ტრადიციები.

პროგრამა (1.6): ლიტერატურული ცხოვრების განვითარების ხელშეწყობა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

კულტურის განვითარება, ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 0809

პროგრამის მიზანი:

- ქართული მწერლობისა და სალიტერატურო ცხოვრების განვითარებისათვის ხელშეწყობი პირობების შექმნა.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

- ქართული სამწერლო მემკვიდრეობისა და ტრადიციების შენარჩუნება;
- ქართული მხატვრული სიტყვის განვითარებისათვის ზრუნვა.

პროგრამა (1.7): კულტურის ხელმისაწვდომობა და პოპულარიზაცია

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

კულტურის განვითარება, ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 08 11

პროგრამის მიზანი:

აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში კულტურისა და ხელოვნების სფეროს ხელმისაწვდომობის გაზრდა, შემოქმედებითი პროცესების მხარდაჭერა და კულტურის პოპულარიზაცია.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში გაზრდილია კულტურის ხელმისაწვდომობა და პოპულარიზაცია.

პროგრამა (1.8): შემოქმედებითი განვითარების ხელშეწყობა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

კულტურის განვითარება, ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 08 12

პროგრამის მიზანი:

აჭარის რეგიონში მოღვაწე კულტურის და სახელოვნებო სფეროს წარმომადგენელთა შემოქმედებითი განვითარების, ევროპული გამოცდილების გაზიარების, კვალიფიკაციის ამაღლების, პროფესიული ზრდის და ქართული კულტურის პოპულარიზაციის ხელშეწყობა; აჭარაში კინოხელოვნების განვითარების ხელშეწყობა, ახალგაზრდა პოეტების/მწერლების მხარდაჭერა, კულტურის სფეროს წარმომადგენელთა მხარდაჭერა.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

გატარებულია ღონისძიებები აჭარის რეგიონში კულტურის სფეროს წარმომადგენელთა შემოქმედებითი განვითარების ხელშეწყობის მიზნით.

პროგრამა (1.9): სახელოვნებო განათლების ხელშეწყობა

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

კულტურის განვითარება, ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია

პროგრამის დაფინანსების ოდენობა:

პროგრამული კოდი 08 10

პროგრამის მიზანი:

- სახელოვნებო სკოლების ხელშეწყობა;
- სახელოვნებო განათლების ხარისხის ამაღლება კულტურისა და ხელოვნების სფეროს კვალიფიციური სპეციალისტებით უზრუნველყოფა;
- საგანმანათლებლო პროგრამების შემუშავების და ამოქმედების ხელშეწყობა;
- აჭარის რეგიონში არსებულ მუსიკალურ სკოლებში საორკესტრო მიმართულების განვითარების ხელშეწყობა;
- სახელოვნებო საგანმანათლებლო სკოლის მოსწავლეების მხარდაჭერა სხვადასხვა საერთაშორისო კონკურსებსა და ღონისძიებებში მონაწილეობის გზით;
- ქართული ფოლკლორის პროპაგანდა-პოპულარიზაცია.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

სახელოვნებო სკოლების მიღწევების აღიარება საერთაშორისო კონკურსებში, ფესტივალებში მიღებული წარმატებებით.

**მხარჯავი დაწესებულებებისა და საბიუჯეტო ორგანიზაციების მიერ განსახორციელებელი
პროგრამები და მათი დაფინანსების ოდენობა**

ორგანიზაციის კოდი	დასახელება	სულ	2027	2028	2029	2030
01 00	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო	39,200.0	9,800.0	9,800.0	9,800.0	9,800.0
01 01	საკანონმდებლო საქმიანობა	39,200.0	9,800.0	9,800.0	9,800.0	9,800.0
02 00	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საარჩევნო კომისია	9,714.2	1,620.2	4,698.0	1,698.0	1,698.0
02 01	საარჩევნო სისტემის დახვეწა და გაუმჯობესება	6,714.2	1,620.2	1,698.0	1,698.0	1,698.0
02 02	არჩევნების ჩატარების უზრუნველყოფა	3,000.0	0.0	3,000.0	0.0	0.0
03 00	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობა	29,052.0	7,263.0	7,263.0	7,263.0	7,263.0
03 01	მთავრობის უფლებამოსილების განხორციელების ხელშეწყობა	29,052.0	7,263.0	7,263.0	7,263.0	7,263.0
04 00	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტრო	645,920.8	171,995.9	178,828.3	138,891.7	156,204.9
04 01	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტრო	189,482.9	65,684.8	65,648.5	22,497.0	35,652.7
04 01 01	ფინანსების, ეკონომიკური პოლიტიკისა და ქონების სფეროს პოლიტიკის შემუშავება და მართვა	27,249.8	6,485.8	6,809.0	6,921.0	7,034.0
04 01 02	რეგიონში ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობა	1,913.8	863.8	350.0	350.0	350.0
04 01 03	ქალაქმშენებლობითი და სივრცითი მოწყობის პროგრამა	108,179.9	17,793.0	50,125.9	15,226.0	25,035.0
04 01 04	სოციალური და სტიქიის შედეგად დაზარალებული ოჯახებისათვის საცხოვრებელი პირობებით უზრუნველყოფის პროგრამა	52,139.4	40,542.2	8,363.6	0.0	3,233.7
04 02	სახაზინო მომსახურება	2,085.5	507.8	519.5	525.8	532.4
04 03	რეკრეაციული ადგილების მოვლა-შენახვა	55,956.1	12,765.1	14,791.0	14,150.0	14,250.0
04 05	დამწყები და განვითარებადი ბიზნესის ხელშეწყობა	572.7	137.6	144.0	145.0	146.0
04 06	საფრთხის შემცველი ობიექტებისათვის მომსახურების მიწოდება და მართვა	3,351.1	832.1	838.0	840.0	841.0
04 11	ბიზნეს ინტერესების დაცვა და ექსპორტის ხელშეწყობა	3,784.6	845.6	932.3	978.9	1,027.8
04 13	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტურიზმისა და კურორტების დეპარტამენტი	94,235.0	21,270.0	22,955.0	24,255.0	25,755.0
04 13 01	ტურიზმისა და კურორტების სფეროს მართვა და დარგის ეფექტიანი განვითარების ხელშეწყობა	12,810.0	3,195.0	3,205.0	3,205.0	3,205.0

04 13 02	აჭარის ტურისტული მარკეტინგი ადგილობრივ და საერთაშორისო ბაზარზე	45,510.8	9,460.8	10,900.0	11,950.0	13,200.0
04 13 03	ტურისტული პროდუქტებისა და სერვისების განვითარება	35,914.2	8,614.2	8,850.0	9,100.0	9,350.0
04 14	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის საავტომობილო გზების დეპარტამენტი	296,452.8	69,952.8	73,000.0	75,500.0	78,000.0
04 14 01	საავტომობილო გზების მართვა	14,980.8	3,567.8	3,663.0	3,770.0	3,980.0
04 14 02	საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა	281,472.0	66,385.0	69,337.0	71,730.0	74,020.0
05 00	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლებისა და სპორტის სამინისტრო	504,604.9	121,000.0	127,967.3	127,868.3	127,769.3
05 01	განათლებისა და სპორტის სფეროს პოლიტიკის შემუშავება და მართვა	20,713.9	4,879.6	5,278.1	5,278.1	5,278.1
05 02	განათლების ხელშეწყობა და ხარისხის გაუმჯობესება	9,445.2	2,352.3	2,364.3	2,364.3	2,364.3
05 03	საგანმანათლებლო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება, ინვენტარით აღჭურვა და საჯარო სკოლის მოსწავლეების ტრანსპორტით უზრუნველყოფა	272,018.0	65,498.0	68,840.0	68,840.0	68,840.0
05 06	აჭარაში მოქმედი სახელმწიფო უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობის ხელშეწყობა და ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება	50,380.0	11,095.0	13,095.0	13,095.0	13,095.0
05 07	საჯარო სკოლების საპანსიონო მომსახურება, გამლიერებული (ფიზიკა, მათემატიკა) და ინკლუზიური სწავლების ხელშეწყობა	7,657.2	1,867.2	1,930.0	1,930.0	1,930.0
05 08	ზოგადი განათლება	7,570.0	1,892.5	1,892.5	1,892.5	1,892.5
05 09	უწყვეტი განათლება	3,745.6	936.4	936.4	936.4	936.4
05 10	პროფესიული და უმაღლესი განათლება	16,388.0	4,247.0	4,147.0	4,047.0	3,947.0
05 12	სკოლისგარეშე სასპორტო საგანმანათლებლო დაწესებულებების ხელშეწყობა	40,530.1	9,583.6	10,314.5	10,315.5	10,316.5
05 15	სპორტის განვითარების ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია	40,525.2	10,120.0	10,135.0	10,135.0	10,135.0
05 15 01	სპორტის სფეროს მართვა	4,998.6	1,238.4	1,253.4	1,253.4	1,253.4
05 15 02	სპორტის ხელშეწყობა	35,526.6	8,881.6	8,881.6	8,881.6	8,881.6
05 17	საარქივო ფონდის დაცვა, შენახვა, გაუმჯობესება	17,373.5	4,216.2	4,385.8	4,385.8	4,385.8
05 18	ახალგაზრდობის განვითარების ხელშეწყობა	18,258.3	4,312.2	4,648.7	4,648.7	4,648.7
05 18 01	სსიპ - ახალგაზრდობის რეგიონული ცენტრი	7,646.7	1,659.3	1,995.8	1,995.8	1,995.8
05 18 06	ახალგაზრდობის ინტელექტუალური, კულტურული და კარიერული განვითარების მხარდაჭერა	10,611.5	2,652.9	2,652.9	2,652.9	2,652.9
06 00	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო	430,000.0	95,000.0	110,000.0	110,000.0	115,000.0

06 01	ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სფეროს პოლიტიკის შემუშავება და მართვა	22,198.0	5,351.3	5,608.6	5,608.6	5,629.4
06 02	სხვადასხვა სოციალური კატეგორიის მოსახლეობის სამედიცინო დახმარება	241,479.0	51,779.0	61,900.0	61,900.0	65,900.0
06 03	პირველადი ჯანდაცვის ხელშეწყობა	5,624.5	1,316.1	1,436.1	1,436.1	1,436.1
06 04	საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვა	16,536.8	4,099.2	4,145.9	4,145.9	4,145.9
06 05	სამედიცინო და სოციალური რეაბილიტაცია	56,391.6	12,081.9	14,443.5	14,443.5	15,422.7
06 06	მოსახლეობის გარკვეული სოციალური კატეგორიების ერთჯერადი მატერიალური დახმარება	16,305.6	2,951.4	4,451.4	4,451.4	4,451.4
06 07	შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე პირთა და ხანდაზმულთა უზრუნველყოფა დამხმარე საშუალებებით	7,018.0	1,754.5	1,754.5	1,754.5	1,754.5
06 09	ეკომიგრანტი ოჯახების საცხოვრებლით უზრუნველყოფა	36,468.0	8,742.0	9,242.0	9,242.0	9,242.0
06 10	დასაქმების ხელშეწყობის უზრუნველყოფა	8,797.1	2,129.2	2,222.7	2,222.7	2,222.7
06 12	მოსახლეობის გარკვეული კატეგორიების თავშესაფრით უზრუნველყოფა	19,181.5	4,795.4	4,795.4	4,795.4	4,795.4
07 00	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	170,832.6	43,000.0	42,814.7	42,508.9	42,508.9
07 01	აგროსასურსათო სექტორის განვითარების პოლიტიკის შემუშავება და მართვა	18,688.0	4,456.3	4,743.9	4,743.9	4,743.9
07 05	აგროსექტორის მდგრადი განვითარება	2,674.7	668.7	668.7	668.7	668.7
07 07	აგროსერვისის განვითარება რეგიონში	16,877.6	4,106.1	4,257.2	4,257.2	4,257.2
07 08	ლაბორატორიული კვლევითი საქმიანობის მდგრადი განვითარების მხარდაჭერა	7,667.4	1,726.5	1,980.3	1,980.3	1,980.3
07 09	მეცეტრუსეობის განვითარების ხელშეწყობა	13,437.2	3,359.3	3,359.3	3,359.3	3,359.3
07 11	მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის ჯიშთგანახლების ხელშეწყობა	2,221.8	555.4	555.4	555.4	555.4
07 12	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამმართველო	71,363.2	18,652.1	17,774.2	17,468.5	17,468.5
07 12 01	გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამმართველოს ორგანიზაციული მართვა	8,612.0	2,046.4	2,188.5	2,188.5	2,188.5
07 12 02	გარემოსდაცვითი პროგრამა	218.7	54.7	54.7	54.7	54.7
07 12 03	ტყის დაცვა და მოვლა	3,114.8	778.7	778.7	778.7	778.7
07 12 04	საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება	101.1	25.3	25.3	25.3	25.3
07 12 05	ორგანიზაციული მართვა და ინფრასტრუქტურული პროექტები	49,316.6	13,247.1	12,227.0	11,921.3	11,921.3
07 12 06	პლაჟის ხელოვნური კვების სამუშაოები	10,000.0	2,500.0	2,500.0	2,500.0	2,500.0
07 13	სამელიორაციო სისტემების მართვა	11,986.3	2,996.6	2,996.6	2,996.6	2,996.6
07 15	ფერმერებსა და აგრომეწარმეებზე ხორცისა და ხორც-პროდუქტების წარმოების ხელშეწყობის პროგრამა	829.4	207.4	207.4	207.4	207.4
07 16	სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების ხელშეწყობა	25,086.9	6,271.7	6,271.7	6,271.7	6,271.7
08 00	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კულტურის სამინისტრო	233,077.4	54,000.0	59,692.5	59,692.5	59,692.3

08 01	კულტურის სფეროს პოლიტიკის შემუშავება და მართვა	16,570.6	3,614.7	4,318.6	4,318.6	4,318.6
08 04	ფოლკლორის პოპულარიზაცია და ხელშეწყობა	4,000.0	1,000.0	1,000.0	1,000.0	1,000.0
08 06	კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა, განვითარება და პოპულარიზაცია	31,491.5	7,328.4	8,054.4	8,054.4	8,054.4
08 07	მუზეუმებისა და გალერეების განვითარება	30,276.3	6,553.7	7,907.5	7,907.5	7,907.5
08 08	სასცენო და სამუსიკო ხელოვნების ხელშეწყობა	88,685.8	19,975.4	22,903.4	22,903.4	22,903.4
08 09	ლიტერატურული ცხოვრების განვითარების ხელშეწყობა	1,371.7	324.2	349.2	349.2	349.2
08 10	სახელოვნებო განათლების ხელშეწყობა	42,416.3	10,637.3	10,593.1	10,593.1	10,592.9
08 11	კულტურის ხელმისაწვდომობა და პოპულარიზაცია	13,465.2	3,366.3	3,366.3	3,366.3	3,366.3
08 12	შემოქმედებითი განვითარების ხელშეწყობა	4,800.0	1,200.0	1,200.0	1,200.0	1,200.0